

Učebné osnovy prvého stupňa výuky na ZŠ

Príspevok pridal Andrej Friška

Monday, 23 October 2006

Posledná úprava Wednesday, 01 January 2003

Nechávam na prezretie odkaz na učebné osnovy prvého stupňa výuky na základných školách

Možnosti, ktoré by mohli byť pre nás zaujímavé sú vyznačené podtrhnutím.

Spravil som Vám výrez toho, čo sa vyučuje v prvom ročníku ZŠ (Samozrejme len tie predmety, ktoré má zmysel implementovať)

Nasleduje výrez z toho, čo sa vyučuje v 1. ročníku spolu s vyznačenými implementovateľnými možnosťami. Vzhľadom na pokročilú nočnú hodinu som nevyznačil všetky možnosti. Keď budete mať čas, pozrite sa na to, a povyznačujte, čo uznáte za vhodné.

Slovenský jazyk:

Výcvik čítania:

- počúvanie čítaného textu,
- dychové cvičenia,
- očná gymnastika,
- pohybové hry,
- analyticko-syntetická a globálna metóda, ktorej výsledkom je čitateľská zručnosť (od hlásky k vete).

Tematické celky:

Tematické osnovanie súvisí s prvoukou (orientácia v čase a priestore).

1. Ľudová slovesnosť - riekanky

- vyčítanky,
- rapotanky,
- hádanky,
- rozprávky (úpravy).

2. Autorské rozprávky.

3. Poézia slovenských a svetových autorov.

4. Príbehy zo života detí (poviedky, rozprávky, čerty...).

5. Bábkové divadlo.

Pojmy:

spisovateľ, kniha, leporelo, nadpis, ilustrácia.

Prvouka:

1. Pestovanie črepníkových rastlín

Založenie kútika v prírode.

Poznávanie a pomenovanie črepníkových rastlín (3 druhy).

Obsahovanie črepníkových rastlín (umiestnenie, polievanie, umývanie listov a podložených misiek, odstraňovanie odumretých častí, umiestnenie menoviek).

2. Poznávanie rastlín, plodov a semien

Poznávanie úžitkových rastlín, ich plodov a semien (3 druhy napr. hrach, fazuľa, pšenica). Výstavky rastlín, plodov a semien.

3. Pokusy a pozorovania v K&P

Význam vody, tepla a vzduchu pre klíčenie semien (napr. hrachu, fazule). Pozorovanie zmien pri napučíavaní, klíčení semien. Výsev osiva do črepníkov a pozorovanie klíčenia a rastu rastlín. Význam vody, tepla a svetla pre rastliny (napr. fazuľa).

Vplyv životných podmienok na pestovanie rastlín (napr. otáčanie sa rastlín za svetlom, pestovanie rastlín za dobrých a zlých svetelných podmienok, poliatie zavädnutej rastliny, potreba vzduchu pre rastliny).

4. Pestovanie vonkajších okrasných rastlín

Pestovanie letničiek z priameho výsevu (napr. nechtík, kapucínka). Pestovanie v črepníku, (debnička) a osvojenie si zásad pestovania (pestovať 1 druh, poznať 3 druhy).

5. Vychádzky a exkurzie

Na školský pokusný pozemok (záhrada, park). Žiaci poznajú zeleninu (3 druhy) okrasné rastliny (3 letničky) a vyskytujúce sa burinu (1 druh).

- rozvíja» pamäť, húševnatosť a vytrvalosť»
- uvedomí» si význam matematiky pre prax
- váži» si prácu svojich spolužiakov

Obsah

1. Vytváranie pojmu čísel 6, 0, 7, 8, 9, 10
2. Řízení nerovnic a slovných úloh vedících na nerovnice
3. Řízení a odětaní
4. Jednoduché slovné úlohy na řízení a odětaní

Odporúčané rozširujúce učivo

1. Řízení nepriamo sformulovaných úloh
2. Řízení rovníc

IV. Numerácia v obore prirodzených čísel do 20. Řízení a odětaní

Ciele

- řízení a písanie čísel 11-20
- určovanie počtu osôb, predmetov, ..., počítaním po jednom
- utváranie, vyznačovanie, oddelenie skupiny predmetov s počtom 1-20
- porovnávanie čísel znakmi $>$, $<$, $=$ a udeňovanie jedno řízení nerovnice typu $a < 17$, alebo $n > 4$
- vedie» vymenovať stúpajúci a klesajúci říselný rad a doplní» (znázorniť) čísla na říselnom páse
- řízení; jednoduché slovné úlohy charakterizované vzťahmi viac, menej, rovnako
- vedie» spamäti väzby spoje řízení a odětaní v obore do 20 bez prechodu cez základ 10
- řízení; jednoduché slovné úlohy na řízení a odětaní
- rozvíja» vytrvalosť, systematickosť a presnosť
- vedie» zdôvodňovať pravdivosť (správnosť) svojho tvrdenia
- vedie» zhodnotiť vlastnú prácu a prácu spolužiakov
- pochopí vzájomný vzťah medzi početovými výkonmi, medzi zložkami početových výkonov a výsledkom

- využíva námet slovných úloh k vlasteneckej, zdravotnej a ekologickej výchove

Obsah

1. Vytváranie pojmu čísla 11-20
2. Řízení nerovnic a slovných úloh vedících na nerovnice
3. Řízení a odětaní v obore do 20 bez prechodu cez základ 10
4. Jednoduché slovné úlohy na řízení a odětaní

Odporúčané rozširujúce učivo:

1. Získavanie prvých skúseností s říselnou osou.
2. Řízení rovníc.
3. Řízení nepriamo sformulovaných slovných úloh.

V. Geometria

Ciele

- rozlíši geometrické tvary: trojuholník, kruh, útvar, obdĺžnik, kocka, guľa, valec
- kreslí krivé čiaru a rysovanie priame čiaru
- rozlíši otvorenú a uzavretú čiaru a vedie takú čiaru nakresliť
- vedie vymodelovať z geometrických tvarov na základe obrázku nové tvary
- získa prvé zručnosti v narábaní s rysovacími prostriedkami

Obsah

1. Zoznámenie sa s niektorými geometrickými tvarmi a manipulácia s nimi.
2. Kreslenie krivých čiar (otvorených a uzavretých) rysovanie priamych čiar.

Odporúčané rozširujúce učivo

1. Triedenie geometrických tvarov (veľkosť, tvar, farba).

Informatická veda

Ciele:

- oboznámiť sa s počítačom, s myšou, klávesnicou, perom, ovládať jednoduchú hru
- oboznámiť sa s prostredím a nástrojmi jednoduchého graf. editora
- vedieť nakresliť a upraviť obrázok
- nakresliť a napísať písmenká
- oboznámiť sa s prehliadacom – pustiť si hru, hudbu
- ovládať priamy režim jednoduchého programovacieho jazyka
- spracovať a prezentovať jednoduchý projekt

Témy:

- práca s detskými programami
- práca s grafikou
- práca s internetom
- jednoduché programy
- hry

- opakovanie

Výtvarná výchova

(2 hodiny týždenne, 66 hodín ročne)

Prehľad tematických celkov

I. Výtvarné a technické osvojovanie skutočnosti 26 h

1. Tematické práce
2. Výtvarné osvojovanie prírody
3. Výtvarné a technické osvojovanie predmetov

II. Experimentovanie a práca s výtvarnými prostriedkami, základy konštruovania 30 h

1. Farba
2. Dekoratívne práce
3. Modelovanie a organizácia priestoru
4. Základy konštruovania

III. Výtvarné umenie a životné prostredie 10 h

Ciele a obsah jednotlivých tematických celkov

I. Výtvarné a technické osvojovanie skutočnosti

Ciele

- vníma a pozorova predmety z hľadiska tvarov a ich závislosti od funkcie a použitého materiálu;
- osvoji si činnosti pri práci s materiálom;
- rozvíja tvorivú iniciatívu žiakov pri plánovaní práce (vytýčenie cieľa, hľadanie prostriedkov na jeho dosiahnutie, vyriešenie zadanej úlohy, overenie, zhodnotenie výsledkov svojej práce);
- uspokojova a rozvíja potrebu detí, výtvarne sa vyjadri;
- rozvíja predstavivosť a tvorivú fantáziu detí

Obsah

Rozvíja predstavivosť a tvorivú fantáziu na námetoch zo života detí a dospelých, v ilustráciách rozprávok, riekankách a pod. Odvádza žiakov od mechanického radenia obrazových prvkov na linke. Výtvarno-esteticky vníma a pozorova farby, tvary a štruktúry zaujímavých prírodných foriem.

Poznáva vlastnosti prírodných a technických materiálov, porovnáva ich veľkosť, farbu a povrch. Osvoji si technické činnosti pri práci s materiálom (strihanie, trhanie, ohýbanie, skladanie, spájanie lepením, zväzovaním, prepichovaním). Poznáva a rozlišuje rôzne štruktúry (dreva, kôry, listov) a výtvarne s nimi pracova. Výtvarne vníma a pozorova predmety z okolia detí. Graficky zaznamená účelný pohyb, ktorý zodpovedá ich funkciám napr. vŕtanie cesta, strúhanie, pohyb kyvadla a pod. Voľne zobrazí zaujímavé predmety podľa predstavy na základe vnímania a pozorovania. Rozvíja pritom kresliaci pohyb ruky.

II. Experimentovanie a práca s výtvarnými prostriedkami, základy konštruovania

Ciele

- rozvíja a používa základné a podvojné farby;
- prebúda a rozvíja zmysel pre rytmus;
- poznáva vlastnosti plastických materiálov, osvoji si praktické činnosti pri modelovaní a prebúda elementárny zmysel pre priestor;
- pochopi princíp konštrukcie (vychádza z konkrétnej situácie, orientova sa v nej, poznáva funkciu jednotlivých častí, vytvára určité predpoklady, konštruova a kontrolova funkcie vytvorených modelov.

Obsah

Obsah druhého tematického celku je zameraný na prebúdzanie a rozvíjanie zmyslu pre rytmus. Rytmicky zoraďova prírodné prvky (napr. drobné plody, mušle a pod.). Rytmické zoraďovanie rozvíja aj pri práci s papierom

(pásových a priestorových vystrihovačkách a pri farebnom dotváraní detailov). Pri modelovaní a organizácii priestoru učia sa žiaci poznávať pevnosť, súdržnosť a ohybnosť týchto modelovacích materiálov pri vanku, hnetení, stláčaní, priberaní, uberaní, vyťahovaní a vytváraní objemu. Modelujú jednoduché formy prstami (ovocie, nádoby, figúry). V tomto tematickom celku majú žiaci pochopiť aj princíp kontrastu (napr. nábytku, budov a rozličných stavieb). Analýzou určujú jednotlivé prvky a ich význam. Vychádzajú pritom z konkrétnej situácie, orientujú sa v nej, poznávajú funkciu jednotlivých častí, vytvárajú určité predpoklady, kontrastujú a kontrolujú funkciu vytvorených modelov.

III. Výtvarné umenie a životné prostredie

Ciele

- emocionálne vnímať výtvarné ukážky;
- aktívne si osvojiť umelecké ilustrácie;
- vychovávať zmysel pre krásu prírody;
- vplyv technického rozvoja na životné prostredie;
- vedieť využívať odpadový materiál z domácnosti

Obsah

Aktívne si osvojovať umelecké ilustrácie, ktoré deti poznávajú pri čítaní a čítanej literárnej výchove, ako aj pri prezieraní a čítaní ilustrovanej literatúry pre deti (ilustrácie Ľudovíta Fullu, Stefana Čipinu, Jozefa Trnku a pod.). Emocionálne vnímať a voľne rozprávať o obrázku (od obrázkových prvkov k vystihnútiu deja a estetickému pôsobivosti). Hračka, bábka, maľba v živote dieťaťa a ich výtvarná hodnota. Príležitostne vychovávať zmysel pre krásu prírody a úpravu svojho okolia. Vedieť využívať vhodný odpadový materiál z domácnosti a dotvárať ho na základe predstáv a fantázie. Prírodný a syntetický odpad vnímať vo vzahu k ochrane prírody.

Hudobná výchova

(1 hodina týždenne, 33 hodín ročne)

Ciele

Prebúdzajú záujem žiakov o svet zvukov a hudby v súvislosti s ich vývojovými predpokladmi na báze a princípoch detskej hry a jej rôznych foriem (senzomotorická, napodobujúca, námetová, funkčná, fantastická ap.). Na tomto základe utvárajú ich prvé predpoklady pre primerané vnímanie zvukovosti hudobných kontrastov, pre vlastný spev, inštrumentálnu hru a ostatné prejavy na báze hudby (pohyb, tanec, dramatické gesto, slovesný a výtvarný prejav ap.). Rozospievajú deti, uvoľňujú detskú motoriku, rozvíjajú hudobnú pozornosť, pamäť, predstavivosť, zmysel pre zvuk, tóny a ich kvalitu a vzťahy medzi nimi. Pestujú zmysel pre časopriestor hudby (rytmus, metrum, tempo), dynamiku a artikuláciu. Zjednocujú a kultivujú kolektívny spev triedy i ostatné s hudbou spojené prejavy žiakov.

Obsah

Hudobný materiál

Detské popevky, riekanky, výtanky, piesne o prírode, o zvieratkách, so športovými príbehmi, o živote v rodine i v škole, hudobné rozprávky, krátke inštrumentálne skladby (najmä tance, pochody, uspávanky), ale aj úryvky z iných skladieb, ľudové a umelé detské hudobno-pohybové (tanečné) hry realizované v súlade s hudbou.

Hudobné činnosti

Žiaci si osvojujú piesne, hudobno-pohybové (tanečné) hry, vokálne a inštrumentálne miniatúry alebo úryvky zo skladieb, ktoré u nich vzbudzujú radosť a cez ne prebúdzajú lásku k mušom, k ich práci, k prírode a obohacujú tak ich poznanie a prežívanie okolitého sveta.

V speve získavajú žiaci prvé správne spevacké návyky (uvoľnený plynulý spev, ľahké tvorenie tónu, hospodárne dýchanie, zreteľná výslovnosť). Zvykajú si na čistou intonáciu, správny rytmus, stále tempo. Kolektívny spev začínajú podľa udaného tónu a zjednocujú ho podľa taktovacích gest učiteľa.

Inštrumentálne a vokálne skladby žiaci pozorne počúvajú a orientujú sa v nich na úrovni dosiahnutých schopností, zručností a poznatkov.

Vnímajú a posudzujú rozmanité hudobné kontrasty im dostupného zvukového prostredia a reagujú na farbu zvuku, jeho výraz, artikuláciu, dynamiku. V rámci rozmanitých hudobných činností prežívajú a spoluvytvárajú rytmický pulz hudby, výškové, tempové, dynamické a iné kontrasty. Nachádzajú k nim paralely v prírode i vo vlastnom mikrosвете. Orientujú sa v rámci polarít: dolu – hore, vysoký – nízky, silný – slabý, dlhý – krátky, pomalý – rýchly, zrýchľujúca – spomaľujúca ap. Rozoznávajú hovorený a spievaný prejav, typy ľudského hlasu, tóny hudobných nástrojov, pričom hodnotia vnímané prvky predovšetkým ako prostriedok dorozumenia, dialógu, ako

citový prejav (silný – slabý, ne3/4ný – drsný, pokojný – nervózný, prívetivý – nepriateľský, príjemný & nepříjemný ap.). V príprave na notopis sa najprv orientujú v časopriestore melódie: sledujú jej vlnenie nahor, nadol, hľadajú opakujúce sa prvky, posudzujú ukončenosť či neukončenosť hudobnej frázy v tesnom spojení so slovným prejavom (otázka, odpoveď, výkričník, bodka, čiarka a pod.).

Pri rozvíjaní melodického čítania sa pohybujú v typických &traktúrach detskej archetypálnej melodiky: 3-tónové (trichordálne), 4-tónové (tetrachordálne), pentatonické alebo 6-tónové (hexachordálne) typy riekaniak sa piesní.

Postupne si osvojujú prvky notopisu.

Cez metaforické obrazy: kvarta ako &fanfára&, tercia ako &kukučka&, veľká sekunda ako &vtáček trilog&, malá sekunda ako &vzdych&, ap. Tvorivo manipulujú s intervalmi bez toho, aby si ich osvojovali náukovo. V rámci jednoduchého dialógu podobne experimentujú s rytmickými prvkami a v spojení s melodikou (melosom) tvoria frázy, motívy & ako dorozumievacie gestá.

Vychádzajú z modelu rozprávky a v rámci neho postupne rozlišujú rôzne funkcie hudby, jej významové vrstvy (napr. melódia a sprievod), typy a druhy & pieseň, pochod, tanec. Vymajú si výraz hudobných nástrojov a spôsob, akým artikulujú (vyslovujú) hudobné myšlienky.

Pri počúvaní hudobných úryvkov a krátkych skladieb si zvykajú na spoločnú formu pohybu, tanca, spevu, inštrumentálnych aktivít a dramatického gesta, ktorými vyjadrujú výrazy hudobných myšlienok. Touto participáciou sa prehlbuje ich orientácia v hudbe a súčasne sa hromadia nové zručnosti, skúsenosti a poznatky. Od začiatku (aj vo vyšších ročníkoch) učiteľ so žiakmi pracuje s médiami mg. záznamu (príp. videokamery) a cez neho rozvíja ich sluchovú a pohybovú kontrolu a sebakontrolu.

Rozšírená hudobná výchova
(3 hodiny týždenne, 99 hodín ročne)

Ciele a obsah tematického celku

Vstupná brána zázračnej ríše HUDBY - hráme sa so zvukmi a tónmi

CIELE

Pozná hudobné znaky, zvuk, tón, nota, notová osnova, husľový kút, takt, taktová čiara, príslušná doba, 2-, 3-, 4- &trv>ový takt, opakovacie znamienko, piano, forte, sládkové nástroje, spevácky zbor, koleda, kánon. Písanie a čítanie &trv>ových, dvojice osminových a polových nôt (&trv>ovej pomlčky) v jednočiarkovej oktáve. Vytvorené 2-, 4-taktie vedie zapísať písmenovými notami, zapísať rytmický diktát.

OBSAH

Hudobný materiál:

1. Pre hudobné prejavy: riekanky a hry so spevom, detské ľudové a umelé piesne. Melicher, A. - Gromová, M.: Flautová &kola I., Daniel, L.: Flauto dolce I.
2. Pre počúvanie hudby: krátke skladby pre klavír, rôzne inštruktívne skladby, úpravy ľudových piesní pre spevácke zbory.

Vokálno-intonačné a rytmické činnosti

Zvládnutie správneho držania tela pri speve, nádych, výdych, spev v mp, primerané otváranie úst, spev brumenda v rozsahu d1 (c1) - g1 (a1) na jednom tóne, tvorenie hlavového tónu, rozsah približne c1 - c2, resp. a - a1. Postupná diferenciácia hlasových skupín (soprán, alt).

Osvoji si približne 50 - 55 detských a ľudových piesní, spieva ich intonačne a rytmicky presne, precítene, bezpečne intonova 5., 6., 3., 2., 1., 8. stupeň durovej stupnice v rôznych rytmických variáciách - ich rôzne kombinácie a obmeny tonického kvintakordu a to: podľa fonogestiky - vo vyšších hlasovo prístupných tóninách, písmenových nôt, z nôt v tóninách C, F, D dur, motívy hrané v rôznych oktávach spieva vo svojej hlasovej polohe. Získa základy metrického, rytmického a tempového čítania, zmysel pre pravidelnú pulzáciu, základy 2-hlasného spevu, najskôr opakova, potom samostatne realizova rytmické útvary v 2-, 3-, 4- &trv>ovom takte pozostávajúce: zo &trv>ových, páru osminových, polových nôt, &trv>ových a polových pomlčiek. Známe piesne vytleska, deklamova rytmickými slabikami, poznáva ich podľa rytmu a zápisom písmenovými notami. Usporiada "pomieňaný" rytmus známych piesní.

Hudobno-pohybové činnosti

V rôznom tempe a dynamike deklamova, akusticko-hmatovým pohybom realizova jednotlivé rytmy v 2-, 3-, 4- &trv>ovom takte, esteticky a rytmicky správne si osvoji 15 detských hier a tancov. Pohybom vyjadri rôzne kontrasty, charakter pochodu a uspávanky.

Inštrumentálne činnosti

Zobcová flauta (od 2. polroku) - ovláda správne držanie nástroja, správny postoj a dýchanie, hmaty: g, e, a, c, d;

tvori» lahodný tón, sprevádza» spev jednoduchým sprievodom, intonačne èisto a rytmicky presne realizova» jednoduché dvojhlasné piesne a cvièenia, vedie» ladi» a ošetri» nástroj.

Detské hudobné nástroje - zvládnu» techniku hry, realizova» známe rytmické prvky, ostinátne sprievody.

Percepčné èinnosti

Sluchom rozlíši» rôzne zvuky, tón vyšší, nižší, rovnaký, ukončenos» a neukončenos» melódie, totožnos», podobnos», rozdielnos», zo známych rytmicko-melodických útvarov rieši» rôzne hádanky.

Prostredníctvom ľudových piesní sa oboznámi» s ľudovými melódiami.

Sústredene počúva» 3 - 4 minútový spev alebo hru učiteľa, resp. reprodukovánú hudbu, pozorne si vypoču» 12 - 15 skladieb, vystihnú» ich nálady ako aj nálady piesní. Sluchom rozozná» náladový, dynamický, tempový kontrast, klavír, husle, flautu, kontrabas, detský a miešaný zbor, orchester, rozlíši» melódiu a sprievod.

Tvorivé èinnosti

Formou reazovej hry, otázky - odpovede, hry na mená tvori» 2-, 4-taktové rytmické a rytmicko-melodické motívy.

Dramatizova» vybrané piesne, viachlasne zrytmizova» riekanky, tvori» jednoduché ostinátne sprievody podľa vlastného výberu nástrojov a takto vytvori» atmosféru pre pesničky. Rieši» rytmické a melodické doplnovačky. K danému rytmu tvori» opačný rytmus (podľa dohody, napr. k tvrovej note sú opačné 2 osminové).